

Sygn. akt V CSK 17/20

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z powództwa J.D.

przeciwko [...] Bank S.A. w W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 czerwca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 3 czerwca 2019 r., sygn. akt III Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący J.D. powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Wskazał, powołując się na art. 328 § 2 k.p.c., że Sąd Okręgowy nie podał w sposób stanowczy, czy i w jakim zakresie ocenił postanowienia umowne dotyczące oprocentowania kredytu za niedozwolone i z jakim skutkiem prawnym. Doprowadziło to, w ocenie skarżącego, do niezastosowania art. 385¹ k.c. Wyjaśnił również, że ocena wysokości dochodzonego roszczenia była możliwa bez konieczności przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, jeżeli zaś Sąd był przekonany o konieczności takiego dowodu, to był uprawniony do jego przeprowadzenia.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej zakłada, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą mieć zatem kwalifikowany charakter oraz dotyczyć konkretnych, powołanych we wniosku i niepoddających się różnej wykładni przepisów prawa, co skarżący zobowiązany jest wykazać (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia

12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie dawała podstawy do uznania, by była ona - w przyjętym znaczeniu - oczywiście uzasadniona.

Stosownie do ugruntowanego stanowiska, zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (w dawnym brzmieniu) może stanowić skuteczny zarzut kasacyjny, a tym bardziej uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, tylko wtedy gdy sposób sporządzenia uzasadnienia wyklucza poddanie zaskarżonego wyroku efektywnej kontroli kasacyjnej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1997 r., II CKN 112/97, niepubl., z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 272/00, niepubl., z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, niepubl., i z dnia 15 kwietnia 2016 r., I CSK 278/15, niepubl. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CSK 293/12, OSNC 2013, nr 12, poz. 148 i z dnia 12 maja 2017 r., III CSK 196/16, OSNC 2018, nr 2, poz. 23).

W zasadniczej z punktu widzenia istoty sporu kwestii Sąd Okręgowy wskazał *expressis verbis*, że § 7 spornej umowy kredytu nie został sformułowany jednoznacznie, co otwierało drogę do jego kontroli z punktu widzenia ewentualnej abuzywności. Wyjaśnił, że za sprzeczne z dobrymi obyczajami są uznawane m.in. rozwiązania przyznające przedsiębiorcy prawo do jednostronnego kształtowania obowiązków konsumenta w sposób dowolny i niewynikający z jasnych i skonkretyzowanych uzgodnień umownych, przyjmując zarazem, że taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. Podłożem niekorzystnej dla powoda zmiany wyroku w postępowaniu apelacyjnym była natomiast niewłaściwa i oparta na błędnych założeniach metoda wyliczenia kwoty zapłaconej na podstawie niedozwolonej klauzuli umownej. Sąd Okręgowy wskazał, że w postępowaniu pierwszoinstancyjnym błędnie, w ślad za żądaniem pozwu, ustalono liczbę spłaconych rat i nie uwzględniono w obliczeniach odsetek za opóźnienie (karnych). Pominęto także, iż wysokość raty kredytu nie była stała, a tym samym dowolne było założenie, że spłacone przez powoda raty dawały „41% okresu kredytowania”.

Oddalenie powództwa nastąpiło w konsekwencji w związku z niewykazaniem przez powoda wysokości należności pozostającej do zwrotu, mimo że, jak zauważył Sąd, to na powodzie spoczywał ciężar jej udowodnienia.

Przytoczona argumentacja pozwalała zrekonstruować motywów rozumowania Sądu Okręgowego i nie wykluczała poddania wyroku kontroli kasacyjnej. Wytknięte przez powoda zaniechanie jednoznacznej oceny materialnoprawnych konsekwencji abuzywności § 7 umowy, z zastrzeżeniem postanowienia dotyczącego oprocentowania w chwili jej zawarcia, nie miało wpływu na rozstrzygnięcie sprawy, skoro powództwo zostało oddalone z powodu niewykazania wysokości roszczenia. Sąd Okręgowy wskazał przy tym, że różnica między kwotą spłaconą przez kredytobiorcę, a kwotą należną po eliminacji postanowienia abuzywnego, jest świadczeniem nienależnym, co wskazywało na to, że traktuje on postanowienie abuzywne - prawidłowo - za niewiążące konsumenta.

Przywołane stanowisko Sądu Okręgowego w zestawieniu z powołanymi we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przepisami art. 385¹ k.c. oraz art. 6 k.c. i art. 382 k.p.c. nie dawało zarazem podstaw do tego, by zaskarżony wyrok uznać za ewidentnie i w sposób widoczny *prima vista* błędny, co stanowi założenie przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Twierdzenie powoda, że Sąd Okręgowy był uprawniony do przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, jeżeli uznawał dowód ten za konieczny, zdaje się sugerować celowość dopuszczenia dowodu z urzędu, tymczasem powód nie zarzucił w skardze naruszenia art. 232 zdanie drugie w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Zagadnienie to uchylało się zatem od kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Niezależnie od tego, kwestia ewentualnego dopuszczenia w postępowaniu apelacyjnym dowodu z opinii biegłego bez wniosku strony nie mogła być rozważana w kategoriach oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Wreszcie, w skardze kasacyjnej pominięto, że abuzywność głównego postanowienia umownego na tle art. 385¹ § 1 k.c. w reżimie nieobjętym zastosowaniem unijnego prawa konsumenckiego nie wyklucza stosownego uzupełnienia powstałej w ten sposób luki przy pomocy przepisów prawa

o charakterze dyspozytywnym, *in casu* określających dopuszczalną wysokość odsetek kapitałowych na wypadek braku odmiennego umownego unormowania tej kwestii przez strony, względnie - w okolicznościach sprawy - odwołania się do regulacji dotyczących odsetek maksymalnych (por. art. 359 k.c.). Abuzywność mechanizmu odsetkowego zastrzeżonego w umowie nie musiała zatem *in casu* oznaczać, że pozwanemu nie przysługiwały w ogóle odsetki kapitałowe od udostępnionej kwoty kredytu (por. *mutatis mutandis* wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2005 r., V CSK 162/05, niepubl., z dnia 6 grudnia 2007 r., IV CSK 320/07, niepubl., z dnia 22 czerwca 2018 r., II CSK 539/17, niepubl., i z dnia 31 stycznia 2019 r., V CSK 626/17, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.